

Sii

Sii mò cù nòmò dyíin be ɔ me bàdà kè todo kɛ, Siiò nyí nyò kpé, ɔ nyūú ké nyòò bédé nɔmɔ nòmò dyíin, ɔ bédé ní nì dé ɔ mú, ké ɔ po ní kpódó dyúáò kpé dyí. ɔ jū ké m dyie di ní, ɔ nyūe ké nì fɛɛ gbaa cá. Nyɔ bè be wa bédé we kòkò bè, ɔ kè nyɔ bè be wa bédé sùgà (déébò) we kee die ní dèkè. ɔ se kee

dò bédé fɔɔ. Siiò me kà mòò mèà ke, be ɔ mèà nyòò séíin dii de ke. Siiiv bédé mú nyúin de vòvò, bó dii jè. ɔ wòin kà diide beɛɛ beɛɛ (porridge) fɔɔ (bread) ɔ kè kònè beɛɛ (country bread). Dé bódó díebè kɛ, siiò kpá (kríɔ) wa nyúin ɔ nimii kɔ-pède mú.

Siiò Kpé Kpa-Kpa

Siiò nyí nɔ kpódó dyúáò kpé ké ɔ kuìi nyɔ bèò dyi. Siiò nyí nyɔ de di kpè, ké ɔ zaàin nyɔ kpódó dyúáò mú. ɔ nyūe ké ní kpódó

dyúáò bédé kpé, ké ní kpáò ku dyi, ké ɔ mò sè bèè bó gbúú bìi. ɔ jū ké gbúú se nyɔ bè be wa ní di de bè be sùgà we nyò ní di kee bìi nì nì, siiò sè gbúúò bèiin. Siiò ke, wa nyúin ɔ nǎǎ-de kòkò bè be wa bédé kǎmǎà de kee múdèkè (kà bíeɛ (beer) bè). Gbò dà be m kée dyé kà ny ò nyu báá de kè siiò gbo gbòò ke.

Báá De Dùin Popo ɔ Kè De Bè Be Báá De Mò Kɛ

De kɔ je m mē gāā sii ke, ɔ dú kpa kɔc

Siiò mò báá de cù be ɔ bǎ, ké ɔ se we bédéɛ ɔ kùin we bè be wa kɔ dii cù bèe wòdòŋ. Siiò bèiin me ti séíin ɔ kè dà séíin. ɔ zaàin mú dà bè be ní gǎ kpá ke, ké ɔ vɔ báádè gbo vɔ de bè gbo. Siiò bédé ɔ miòò niin ní. Siiò me ní bó dyódó fǎ tiin ɔ kè ní daba tiin dèkè.

Kà nyɔ nyu siiò Sòbòii poe ke

Siiò me bó bódó bé bédé ní wìè dyèdè gboe kɔ. ɔ me bódó séíin ɔ kè ti séíin kɔ. ɔ me bǎ kà bo ti séíin bada, ɔ me bódó pɛe kɔ dèkè, kee ɔ se bo poe mu dé wòdòe dé we kǎ.

Siiò da po po

Sepòedéiin siiò mò báá cù be ɔ wádá ɔ miòò kpo báá de báiin kúú gbo ke bèò me kpá wáká dé wa mú po de bèò mú. Siiò wáká kpákpáò nyue ké ɔ ti dyéin-dyéiin se mú kǎmǎ bo ɔ bá tiin de.

Báá Deo Bá-Bá Kè ɔ Gbo Gbò Gbò

Siiò bá-bá

M me bá siiò dé dǔiin po-po mú, ké pá me nì wa púǎn dyi. ɔ jū ké ɔ dyi nǎ nì ní, niin ɔ mu meiin nòmò dyíin. M me bá siiò dyúáò bí be ɔ mú tòmòò bèiin kà gii-kpòdò sò kee mú. Pá be ɔ kɔ be ɔ ké sii gǎ bèò púǎ dyi nì kee, ɔ me mò gii kpòdò kpádá-

nyo-tǎ badaa bùè sè hmm. ɔ kè gii kpòdò kpádáa nyɔ hĩinye badaa bùè.

Ké pá be ɔ kò be ɔ ké wìè bè bá de bèò mu kɔ báiin we pǔǎ dyi nì ke; me mu gii kpòdò (15) bǎdǎà bùè sè hmm kè kpádǎa nyɔsò. Sii sidíí bè be m kèè be m kè dé bí dó mú poe. Be mò tǎ mɔ mènèè tǎ (ɔ sè pá be ɔ nì wa púǎ dyie).

Siiò Ni Gbo Wádá Wádá

Ɔ mò jáà kà bε sii mò dyódó bà cù ke, keε ní kò bε Ɔ kèε gbo wádá bε Ɔ gbaìin. M me zà ní wìè Ɔ jù ké siiò dyiá poε niì, Ɔ kè Ɔ dyiá waii niì.

Siiò Báá Dè Bãã Kũũ Gbo Popo

Siiò mè nòmò dyii Ɔ jù ké m dyie báá dè bãã kũũ beiin wɔ keε gbo po ní.

1. M mè poε kũũ gbo wè kōkō tā

2. Ɔ jù ké m dyie Ɔ mí sùà bèò bũ dyi zàà niì
3. Ɔ jù ké m dyie Ɔ mí wádá wádá sò niìò nyoie niì
4. Ɔ mí za za kĩĩ kĩĩ mò kpádá nyo dada bùè sè hmm gboε púã

Sii Pii Mú Dyì Zàà

M bédé bε m kée pii mù dyi zà, jεε ke Ɔ dyiá mεè ni die ní. Ɔ jũ ke Ɔ ké piiò dyi càìin ni, Ɔ se mεè mu wòdòεε dé we kà, sepoedeiín, piiò mùù nyo bódó Ɔ mú dèkè bε wa mũũ ké de die.

Siiò kòkò, Ɔ cece kè Ɔ dyi dèdè

Ɔ kòkò

Siiòbédé ti ké Ɔ kò Ɔ nòmò dyiín bε siiò fedeo ké daa-cānā dyèdè bédé we bε m kē Ɔ cē. M me Siiò Ɔ jũ ké Ɔ da ní dyi mā, ké c fedeo dà pádá ké wa dyiā ní, níin, Ɔ mòá ti, bε m kēá ni siiò ce. Ɔ jũ ké m dà Ɔ ceε wɔ ní, m me sè dé Ɔ ni gedeo gbo bε dyódó ké Ɔ fāin we bε m ké Ɔ dyi. Sidiíò bε kà kpa koε dòdò. Ɔ die bèε bε ká mò táázĩ dyiá dò, ké dié bè mò táázĩ dyiá dò kè hòdeε hmm (1000 to 1,500).

Siiò Dyì Sísí Ké Ɔ Mú Vūvū

M me sí siiò dyi dé wìè sedeiin dyi bε Ɔ dyiáò ke Ɔ kpíò dyi sò nòmò dyiín.

M me vū Ɔ sidiíò mú bε fede fùε ní kò dà sidiíò dé de bédé bō Ɔ dyi dé jèε mú. M me dèeiin dà bε dyódó se tāã ni cà ke, ké Ɔ me bɔ dà pεε dyi dèε dèkè.

Dà bε m muà ni sī sidiíò dyi dèiin nyε me bɔ de Ɔ bèdè bi keε jũε. Ɔ jũ ké m dyi Ɔ zāain kuiin pādā mò mí, m me gbò dé nyo bè bε wa mò sidií jè gbo gbò nyo bèεε wa gādāfo bèò dyu da bó.

(wídí sè bàò-sa/ã.(tèbò)ƵƵ/múgege/difede dyidèiin nāiín/zotázĩ kpádá nyo kè kpādā nyo sè dyiá dòmu kpádá nyo sē mènèε dō)

ICBA is an international not-for-profit applied agricultural research center with a unique focus on marginal environments where an estimated 1.7 billion people live. It identifies, tests, and introduces resource-efficient, climate-smart crops and technologies that are best suited to different regions affected by salinity, water scarcity, and drought, among other factors. Through its work, ICBA helps to create jobs and improve livelihoods, food security, and nutrition for some of the poorest rural communities around the world.

+971 4 304 63 00

ICBA Headquarters
Academic City, Al Ain Road Al
Ruwayyah 2, Near Zayed University
Dubai, United Arab Emirates
P.O. Box 14660

icba@biosaline.org.ae

www.biosaline.org